

Zenon Grocholewski

"Parroci e parrocchie", Giuseppe Lobina, Roma 1979 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 25/3-4, 242-244

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wa, tak bardzo ważnego z punktu widzenia teologicznego, kanonicznego i pastoralnego, a także i psychologicznego. Wartość pracy wynika też z faktu, że dotychczas są „sub secreto” zarówno teksty oryginalne wypowiedzi Ojców Synodu, jak też 43 wspomniane „wnioski”.

Mimo, że książka ma charakter sprawozdawczy, bardzo użytecznym byłby na końcu indeks rzeczowy oraz indeks nazwisk.

Zenon Grocholewski

Giuseppe Lobina, Parroci e parrocchie, Libreria Editrice Leoniana, Roma 1979, ss. 216

Ks. G. Lobina, obecnie pracownik Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich, znany jest wśród kamonistów zwłaszcza z publikacji na temat sprawiedliwości administracyjnej w Kościele, wśród których dwie zostały wydane w formie niewielkich pozycji książkowych (*La competenza del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica con particolare riferimento alla „Sectio Altera” e alla problematica rispettiva*, Roma 1971; *Elementi di procedura amministrativa canonica*, Roma 1973). W obecnej książce formatu „poket” (10,8 × 18 cm.), dotyczącej „proboszczów oraz parafii” i przeznaczonej dla szerokich kręgów czytelników, A. nawiązuje w pewnym stopniu do wspomnianej tematyki, choć problem którym się zajął ma szerszy wydźwięk duszpasterski i prawny.

W pierwszym rozdziale, zatytułowanym *Parafia i piastujący urzędy kościelne* (ss. 7—83), Lobina szkicuje nowe pojęcie parafii, jakie wyłania się z dokumentów soborowych, posoborowych oraz prac przygotowawczych Papieskiej Komisji do rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego. Podkreśla zwłaszcza trzy aspekty: a) wykonywanie funkcji proboszcza w imieniu biskupa; b) związek parafii z diecezją i Kościołem powszechnym; c) odpowiedzialność osobistą proboszcza, także w przypadku powierzenia parafii pewnej ekipie księży *in solidum*. W związku z tym ostatnim aspektem omawia nowe formy duszpasterstwa parafialnego (powierzenie kilku parafii jednemu księdzu; kolegium księży spełniające duszpasterstwo w kilku parafiach równocześnie; powierzenie parafii osobie, która nie jest księdzem).

Następnie A. zajmuje się po krótko problemami parafii, tzn. zasadą terytorialności i jej wyjątkami, powierzeniem parafii zakonnikom (umieszcza też wzór umowy w sprawie powierzenia parafii zakonowi, opracowany we Włoszech i potwierdzony przez Stolicę Apostolską, nieco prostszy niż wzór polski, zatwierdzony przez ks. Prymasa w roku 1974), oraz normami dotyczącymi erekcji nowych parafii. Po czym przechodzi do kwestii proboszcza, by omówić: jego figurę prawną i współpracowników; kwalifikacje wymagane na ten urząd; mianowanie proboszcza i powierzenia mu parafii przez biskupa, wraz z pro-

blematyką z tym związaną; zadania i obowiązki proboszcza; oraz figurę jego zastępcy w przypadku wakacji lub innej nieobecności proboszcza. W końcu przedmiotem rozważań A. są kwestie *uposażenia*: reforma systemu beneficjalnego i jej konsekwencje; podział dóbr; udział wiernych w utrzymaniu księdza; zasady dotyczące uposażenia kleru; organy (diecezjalne i ponaddiecezjalne) odpowiedzialne za właściwą administrację dobrami kościelnymi; wymogi należytnej administracji; dla przykładu omawia Lobina administrację dóbr kościelnych w USA; oraz przedstawia różne doświadczenia i szukania rozwiązań, prowadzone pod nadzorem Kongregacji Kleru, gdy chodzi o problem proboszczów i parafii, dystrybucji kleru, zaangażowania laików w duszpasterstwie, pracy diakonów, specyficznego kierownictwa parafią, uposażenia kleru, itp. W *konkluzji* Lobina podkreśla wysiłek Kościoła, by wyjść naprzeciw wymogom współczesnego duszpasterstwa.

Rozdział drugi poświęcony jest *aktom administracyjnym dotyczącym parafii i piastujących urzędy kościelne* (ss. 85—121). A. omawia dwie kategorie aktów administracyjnych: 1. dotyczącą aspektu terytorialnego diecezji i parafii; tzn. erygowania, jednoczenia, znoszenia, i zmiany granic, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji prawnej we Włoszech; 2. dotyczącą aspektu personalnego, czyli nominacji, przenoszenia a zwłaszcza usuwania osób piastujących urzędy kościelne. Są też przedstawione wymogi takich aktów oraz sposób postępowania.

Następnie przedstawia Lobina sposób obrony, ze strony wspomnianych osób, wobec nielegalnych aktów administracyjnych wydanych przez przełożonych. Jest więc mowa o rekursie hierarchicznym do odpowiedniej Kongregacji Kurii Rzymskiej, którego przedmiotem może być zarówno nielegalność jak i meritum aktu; oraz rekursie sądowym do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej, która jest właściwą do rozpatrywania aktu jedynie w aspekcie jego legalności tzn. czy zawiera on pogwałcenie jakiegoś prawa „in procedendo” lub „in decernendo”. Tutaj mniej słusznie powtarza A. swą opinię, że promotor sprawiedliwości Sygnatury Apostolskiej jest sędzią na posiedzeniu zwanym kongresem.

Opieka społeczna i ubezpieczenie kleru jest przedmiotem trzeciego rozdziału (ss. 123—140). A. przedstawia ustawodawstwo włoskie na temat renty i ubezpieczenia duchownych oraz innych pracowników kościelnych.

W czwartym zaś rozdziale (ss. 141—170) znajdujemy *zbiór maksymów* orzecznictwa włoskich sądów cywilnych w materii opieki społecznej i ubezpieczenia kleru oraz pracowników instytucji kościelnych. Maksymy te jednak dotyczą orzecznictwa jedynie do roku 1966, ponieważ są zaczerpnięte z dwutomowego zbioru odnoszącego się do lat 1942—1966.

W końcowej części umieścił A. *projekt konkordatu* między Stolicą Apostolską i Włochami z r. 1978 (ss. 171—182), *przypisy* całej pracy (ss. 183—195), *dodatek*, w którym zawarte są pewne dokumenty praw-

ne (ss. 197—205), *bibliografię* (ss. 207—208), oraz *indeks* analityczny (ss. 209—213) i ogólny (ss. 214—216).

Przedstawiona książka zapewne nie pretenduje do tego, by być przyczynkiem do rozwoju nauki w omówionej dziedzinie, lub osądem aktualnego ustawodawstwa, lecz chce raczej dać informację (choć A. tu i ówdzie czyni także uwagi odnośnie ius condendum). Toteż G. Bonicelli, biskup z Albano, we wstępie przypisuje jej charakter podręcznika. Uważam, że w takim aspekcie popularno-naukowym praca dobrze spełnia swe zadanie. Informacja jest bowiem fachowa, oparta na najnowszych źródłach soborowych i posoborowych, obficie cytowanych w tekście. Poza tym, uwzględniając prace nad przygotowaniem nowego Kodeksu, A. ukazuje też perspektywy rozwoju i używa elementów do dalszej refleksji. Parafię ukazuje Lobina jako organizm żywy i operatywny. Waloryzuje wszystkich współpracujących w duszpasterstwie. Jest wrażliwy na skuteczność apostołskiej pracy, jak również na sprawiedliwość i poszanowanie godności oraz praw subiektywnych, co nie jest bez znaczenia i związku z pierwszym elementem. Zaletą jest też język prosty, żywy i przystępny, choć może podzielać na poszczególne punkty a zwłaszcza ich tytuły mogłyby być bardziej przejrzyste. Nie trudno też zauważyć użyteczność pracy, mając na uwadze, z jednej strony, że w okresie posoborowym wiele się zmieniło w omówionej dziedzinie, oraz, z drugiej strony, wielką ilość bezpośrednio zainteresowanych problematyką. Toteż książka spełni na pewno dobrą przysługę proboszczom, innym duszpasterzom, ich współpracownikom, Kuriom Biskupim, Zgromadzeniom zakonnym, a także kanoniom.

Zenon Grochowski

Giuliana Accornero, La formazione alla vita religiosa negli istituti femminili di voti semplici secondo la legislazione postconciliare, Las — Roma 1981, ss. 230

Od samego początku pojawienia się zorganizowanej formy życia zakonnego zakonodawcy kładli nacisk na przygotowanie kandydatów do podjęcia obowiązków wynikających z rad ewangelicznych. Ponadto doceniając znaczenie formacji oraz jej wpływ na przyszłe życie jednostek, zarówno poszczególne instytuty zakonne, jak i kompetentne władze kościelne wydawały wiele ustaw w tej materii. Uwidacznia się to między innymi przy częstym wyszczególnianiu zasad, które należało uwzględnić w przygotowaniu kandydatów do życia zakonnego.

O znaczeniu formacji dla życia zakonnego może świadczyć fakt, iż zawsze uważano i uważa się, że od niej zależy zarówno prężność całego instytutu, jak i życie zakonne poszczególnych jednostek. Dlatego